

Izhaja tedensko. Poština plačana v gotovini. Uredništvo: Narodni dom, Tajništvo Narodno-socijalistične stranke. Telef. št. 77. Inserati po dogovoru.

NOVA PRAVDA

Posamezna številka stane K 1.50. Uredništvo: Ljubljana, Grajski trg 1. Telefon št. 77. Naročnina: Mesečno 6 kron. Glasilo NSS v Jugos.

Naročnikom!

V dosedanjih številkah lista smo pošiljali posameznim naročnikom račune kakor tudi obvestila na položnicah, do kedaj imajo plačano naročnino, oziroma koliko še dolgujejo. (Obveščali bomo še naprej!)

Da ne bo nepotrebnih reklamacij, prosimo cenjene naročnike, da upoštevajo sledeče: Naročnina lista je znašala za prešlo leto 1920 K 48.— (april K 8.—, november K 12.—, za vse druge mesece po K 4.—. V letu 1921 je znašala mesečna naročnina januar in februar po K 4.—; od meseca marca naprej po K 6.— mesečno.) Celoletna naročnina za leto 1921 znaša K 68.—.

Da ne bomo primorani ustaviti zamudnikom dopošiljanje lista, prosimo, da pošljejo takoj naročnino; po mogočnosti za več mesecev skupaj, ker nam s tem prihranijo marsikateri strošek.

Opozorjamo cenjene naročnike, da ne razpolagamo s kapitalom kakor kapitalistično časopisje in da nepravčasno plačana naročnina napravi stroške, ki znašajo v celoti pri današnji visoki poštini že lepo, upoštevanja vredno vsoto.

Krajevne organizacije NSS pa prosimo, da nam pošljejo novih naročnikov. Na zahtevo jim pošlje uprava imenik naročnikov dotičnega kraja.

Dosedanje naročnike pa prosimo, da nam ostanejo zvesti še za naprej, da bo mogoče v doglednem času razviti list do popolnosti.

UPRAVNIŠTVO.

Jugoslavija.

Ljubljana, dne 22. julija 1921.

Naša vlada se popravlja. Nekateri ministri so spremenili svoje stolce. Tako je na primer postal znani policist Pribičević minister notranjih zadev, minister za agrarno reformo se v svojem ministrstvu ni spoznal in je šel reševati železnice. Naše železnice so v najslabšem stanju in mogoče se bo novemu ministru vendar le posrečilo, da jih popolnoma uniči. Sicer uničujejo železnice že tri leta, pa še se jim ni posrečilo, enkrat bo vendar prišel pravi mož. Pribičević je dobil svoje pravo mesto, dolgo je hrepenel po ministrstvu za notranje stvari. Mož je namreč rojen policist in nasilnež. Kje bi tako bolje bil na svojem mestu, kakor v ministrstvu za notranje zadeve, ker je obenem vrhovni glavar celega policijskega aparata. V vseh drugih resorjih jo je mož že zafural, zakaj bi jo še ne kot minister za notranje zadeve. In moža sedaj rabijo. Razmere na Hrvaškem so postale z delovanjem državotvornih strank take, da se je batil najhujšega. Mislijo namreč, da bo morala policija popraviti, kar so državotvorni elementi zakrivali. Glasovi, ki prihajajo s Hrvaške so vse samó ne pomirljivi. Hrvati pravijo, da se bodo začeli boriti za svoje pravice kakor Irči. Ta izjava je bila sicer zaplenjena, toda druga stvar je, ako se spravi z zaplenbo tako mišljenje s sveta. To bo pokazala bodočnost.

Skupščina bi morala biti sklicana 20. oktobra. Sedaj pa prihajajo iz Beograda vesti, da se bodo začela pripravna dela za skupščino prej kakor je bilo nameravano. Posledica tega bo, da bo tudi skupščina najbrže sklicana že pred 20. oktobrom.

V ponedeljek je bil vsem članom zakonodajnega odseka poslan poziv, da morajo biti do 30. t. m. v Beogradu, kjer se 1. avgusta sestane odsek k svoji prvi seji.

Ministrski predsednik Pašić odpotuje v Marianske lezne dne 23. t. m. Do odhoda bo še nekaj sej ministrskega sveta, na kateri se bo razpravljalo o gradivu za zakonodajno skupščino. Ministrski predsednik pripravljata tudi ukaz o izpremembah v diplomatski službi. Mesto našega poslanika v Parizu se ponudi dr. Miroslavu Spalajkoviću, v Washingtonu Stojanu Antonijeviću, v Rimu dr. Miljutinu Jovanoviću in v Bernu dr. Jankoviću. Poleg tega bo ministrski predsednik Pašić odstranil vse težkoče, ki so se pojavile v radikalnem klubu, ker nekateri poslanci iz Vojvodine niso za-

dovoljni z delovanjem ministrstva za agrarne reforme. Ravnotako niso preveč zadovoljni z novim ministrom Krsto Miletićem.

Minister Milorad Drašković umorjen.

V četrtek, dne 21. julija 1921 ob 9. uri je bil umorjen minister Drašković v Delnicah, kjer je bil na letovišču. Morilec je komunist in je po lastni izjavi umoril Draškovića radi tega, ker je Drašković ustvaril in upeljal „Ohznano“.

Obsojamo vsak atentat in vsako nasilje. Komunizem je v prvi vrsti izrodek slabega gospodarskega položaja. In gospodje, ki danes vedrijo in oblačijo niso ničesar napravili, da bi zboljšali in ozdravili skrajno nezdrave razmere. Nezadovoljnost, ki je vsled slabih gospodarskih razmer še povsod nastala so pa hoteli zadušiti s silo. In sila za tako bolezen ni prava pot. Večkrat smo že to povedali.

Uredite državo, kakor se spodobi, ozdravite gospodarske razmere, dajte ljudstvu izobrazbe in narod bo srečen, atentata pa ne bode nobenega več.

Politični sestanki.

Politički imajo sedaj počitnice in se sestajajo v raznih letoviščih. Vsi vedo, da tako ne more iti več dalje. Vladne stranke rešujejo svojo predtopom se nahajajočo ladjo v Beogradu, izmenjuje ministre, popravlja ladjo na vseh koncih in krajih, samo da bi jo vzdržale vsaj do jeseni nad vodo. Voditelji opozicije pa se shajajo po letoviščih in kujejo načrte, kako bi vrgli prej ko mogoče sedanjo vlado ter postavili na njeno mesto lastno vlado.

Protič, o katerem smo pisali že v zadnji številki, se je nastanil v Rimskih Toplicah, tja je prišel tudi voditelj hrvatskega dela katoliške ljudske stranke dr. Šimrak. Ne moremo verjeti, da bi prišla ta dva vodilna moža le slučajno v isto letovišče. Rimske Toplice ležijo na glavni progi z jako živahnim prometom in dobrimi zvezami, tako da je v slučaju potrebe hitro mogoče pozvati potrebne politike na pogovore.

V Varaždinskih Toplicah pa se zbirajo agrarni politiki. Tja je prišel pred par dnevi Stipe Radič. Skoraj o istem času pa je došel v Varaždinske Toplice tudi voditelj srbske zemljoradniške stranke Mihajlo Avramović s tajnikom „Zveze srbskih kmet-
skih zadrug v Zagrebu“ Laza Horvat. Navzoč pa je tudi ravnatelj „Zveze

hrvatskih kmet-
skih zadrug v Zagrebu“ Rudolf Galjer.

Vse kaže, da se je začela opozicija resno pripravljati, da strmoglavi sedanjo vlado. Seveda bo veliko, ako ne vse, odvisno od tega, da se posreči pregovoriti Radiča, da zapusti dosedanje pot in da pride s svojimi poslanci v parlament.

Regent Aleksander in ruski prestol.

Večkrat že je bilo govora, da nameravajo ruski monarhisti v slučaju da se vrže sedanja boljševiška vlada, ponuditi ruski prestol našemu regentu Aleksandru. Sedaj pa prihaja iz Rusije vest, da je na tem precej resnice. „Moskovskija Izvestija“ prinašajo članek načelnika odeljenja komunistične propagande, Beklova Nahamkova, v katerem piše, da so ruski monarhisti razdeljeni v dva tabora. En del hoče da pride na ruski prestol naš regent Aleksander. Rusija bi tako pridobila upliv na Balkanu in obenem izhod na Jadransko in Sredozemsko morje. Drugi del ruskih monarhistov hoče imeti na prestolu Dimitrija Pavloviča Romanova.

Po tem članku je zelo verjetno, da so bili ruski boljševiki v ozkem stiku z atentatom na regenta.

Muslimani.

Pretečeni teden so imeli bosanski Muslimani veliko zborovanje v Sarajevu. Bosanski Muslimani so s politiko svojega kluba skrajno nezadovoljni. Kako tudi ne. Ako kaka stranka nima nobenega programa mora biti breprogramatična tudi cela njena politika. Koleba sem in tja dokler ne pride v taka nasprotja, da začne razpadati pri živem telesu. Zalibog, da so v Jugoslaviji skoraj same take stranke.

Znano je, kako vlogo so igrali Muslimani v naši konstituenti. Gospodom je bilo večinoma le za denar, no in dobili so ga.

Volilci seveda so drugega mnenja in so poklicali poslance na odgovor. Odgovor so morali dati poslanci v Sarajevu. Ker pa tudi volilci niso prej vedeli, kaj naj hočejo, kaka naj bodi muslimanska politika v bodočnosti, niso mogli napraviti na zborovanju nobenega sklepa in so navsezadnje, kakor vsi oni, ki ne vedo kaj hočejo, rekli, da se snidejo zopet 10. oktobra.

Glavno je, da avanzira.

Največ kar more postati človek v civilni državni službi, je minister. No, dr. Kumanudi je naš finančni minister. V civilni državni službi torej ne more dalje. Avanziral pa bi vendar rad. Kaj so napravili? Avanzirali so ga v vojski. Bil je rezervni kapetan, sedaj so ga imenovali rez. majorjem. Ti demokrati hočejo kar po dveh letstvih navzgor. Drugače so pa državotvorni.

Kje ima naša država zastopstva v inozemstvu.

Naše ministristvo vnanjih zadev objavlja, da ima naša kraljevina svoja poslaništva v Atenah, Bernu, Bruslju, Bukarešti, na Dunaju, v Varšavi, Madridu, Parizu, Rimu, Sofiji in Washingtonu; diplomatska predstavništva v Budimpešti, Carigradu, Trstu, Kairi in Smirni; generalne konzulate na Dunaju, v Pragi, Solunu, Marselju, Newyorku in Chicagi; konzulate pa: v Gradcu, Düsseldorfu, Amsterdamu, Korsiki, Krfu, San Francisku, Antofagasti in Montrealu.

Nezaslišan škandal.

Naši vladni časopisi se kaj radi pritožujejo, da delajo velike države z nami kar one hočejo. Večkrat smo že rekli, da je temu kriva edino le naša vlada, oziroma oni može, ki vlada. Toda kdor resnico pove, ta je takoj nevaren državi.

Sedaj smo zopet doživeli škandal, ki mu menda ni para na svetu in se ne spominjamo, da bi se zgodilo kaki drugi državi kedaj kaj enakega. Predsednik ameriških držav je našemu poslaniku Vl. Saviću odvzel pravico izvrševanja njegovega posla. To dejanje je v zvezi s tamošnjim šikaniranjem denarja, ki so ga dobili iz Moskve. So to večinoma barabe, ki so s telom in dušo bile več v Beogradu, kakor v Novem Sadu. Smo radovedni, kaj bodo k temu zagovoru Beograđani rekli.

Kaj pa to pomeni?

Iz Bakra prihajajo vesti, da zbirajo Italijani na meji reške države močne čete. Ne ve se v kako svrhu da prevažajo Italijani nove čete. Bomo li doživeli zopet kmalu kako razočaranje? Pri Bogu in v Beogradu je namreč vse mogoče.

Spopad med orožniki in kmeti v Dalmaciji.

V Lečanicu je prišlo do spopada med kmeti in orožniki. Zakaj, se še ne ve. Kakor glasijo vesti, so kmeti razorožili orožnike. Poslano je bilo v ojačenje večje število orožnikov.

Sole za čebelorejo in mlekarstvo.

V kmetijskem ministristvu se izdelava načrt ustanovitve večjega števila šol za čebelorejo in mlekarstvo.

Novi Sad.

Mesto Novi Sad je prešlo v slabo luč. V Novem Sadu je živel atentator na regenta Aleksandra, v Novem Sadu je bilo celo zarotniško ognjišče. Sploh z Novega Sada ne pride nič kaj prida. Ni čuda, da so pošteni Novosadčani ogorčeni, da se dobilo njih lepo mesto tako slabo ime. In oni se branijo. Zagovarja jih pa glasilo demokratske stranke „Jedinstvo“ takole:

„V ostalem je treba vedeti, da ni nobeden v zaroto zapletenih, razen treh žen, po rojstvu, pristojnosti in stalnem bivališču Novosadčan. To so večinoma barabe, ki so prišle iz Beograda, so v Novem Sadu od časa do časa živeli in sicer od jugoslovanskih potnikov s strani tega imenitnika Savića. Ameriška vlada je našo vlado v Beogradu opetovano opozarjala na Savića. Pa beogradska vlada se za to še zmenila ni. Najbrže je Savić sorodnik državotvornih gospodov. Predsednik Harding pa je napravil kratek proces in vrge tega gospoda skozi vrata. Vse svetovno časopisje se bavi s tem škandalom in kako pišejo o naši državi, si morejo naši čitatelji lahko misliti. Ta državotvorna gospoda bo nas pripeljala še daleč. Čisto nič se ne čudimo, da je izgubila naša država ves ugled, ter da pademo povsod skoz z vsako našo še tako upravičeno zahtevo.

Nekaj podatkov glede števila prebivalcev v Jugoslaviji. V statistični direkciji so izvršili delo glede nekaterih pokrajin. Po podatkih ima Srbija 2,591.898 prebivalcev in sicer 1,241.063 moških in 1,350.835 ženskih. Toraj je skoraj 110 tisoč več žensk kot moških. Število prebivalcev je v Srbiji od leta 1910 padlo skoraj za pol milijona. Leta 1910 je namreč štela Srbija 2,911.701 prebivalca in sicer: 1,503.511 moških in 1,408.190 ženskih, toraj je bilo moških skoraj sto tisoč več. Beograd šteje danes 111.740 prebivalcev, Skoplje 40 tisoč, Kragujevac 15.096 (leta 1910 pa 24.949), Bitolj 27.600 (proti 48 tisoč v letu 1914) itd. — V Crni gori ima Cetinje čez 5 tisoč, Nikšić okrog 4 tisoč in Gusinje okrog 3 tisoč prebivalcev. — V Vojvodini je največje mesto Subotica 101.857 prebivalcev in je toraj drugo največje mesto v Jugoslaviji. Novi Sad ima 39 tisoč, Velika Kikinda približno 26 tisoč in Pančevo približno 20 tisoč prebivalcev. — Od ostalih pokrajin podatki še niso točno izračunani.

Radio-postaja v Osijeku. Vlada je ugodila prošnji mesta Osijeka, da se v njem postavi radio-postaja. Osiješki kapitalisti so že ustanovili posebno društvo, ki bo financiralo podjetje. Ustanovljen bo tudi poseben novinarski oddelek.

General Dimitrijevič umrl. V Belgradu je 17. t. m. umrl poveljnik celokupnega orožništva v naši kraljevini, general Dimitrijevič. Na njegovo mesto pride najbrže polkovnik Mitrovič, komandant orožniške brigade v Sarajevu.

Svetovni pregled.

RAZOROŽENJE.

Ljubljana, dne 21. julija 1921.

Nova in jako razveseljujoča vest prihaja iz Amerike. Predsednik ameriških držav hoče, da bi nehali narodi s tem, da se neprestano oborožujejo. Ne samo to, on hoče celo, da bi se narodi zjediniли ter začeli razoroževati. Gotovo lepa misel in ko bi se uresničila, bi bilo človeštvo za vedno rešeno vsake vojske. Ali naj verujemo vestem, ki prihajajo k nam iz Amerike in ki so našle, vsaj soditi po tem, kar pišejo časopisi, odmeva pri evropskih velelilah.

Da bi mi ne bili priče največje vojne, ki jo je videl svet in vseh dogodkov, ki so se odigrali med vojno, da bi mi ne poskusili na lastnem telesu, da je bilo vse, prav vse, kar so govorili med vojno o pravici in ljubezni, enostavno zlagano, bi mi najnovejšim vestem, ki polnijo sedaj predale svetovnih časopisov, verjeli in jih, ako bi nam bila dana svojčas obljubljen pravica, z veseljem pozdravili. Toda skozi celo vojno dobo smo slišali, da se bo dala narodom pravica in naš narod je vsem tem objubam slepo zaupal. Prišel je čas, ko bi se morale objube izpolniti, toda namesto da bi nam dali pravico, so nas še hujše zaslužili.

Tudi v tistem času je imela Amerika predsednika, kojega ime je poznal vsak živeči človek, ki je bil upanje cellega sveta. Ime Wilson je šlo od ust do ust, ime Wilson je bilo upanje vseh onih, ki so bili slabi in podpore potrebni. Kolikor vemo iz dosedanjih podatkov, je bil Wilson res idealen mož, toda hudobija in zahrbtnost evropskih diplomatov je bila močnejša, kakor vsi Wilsonovi ideali. Znali so Wilsona tako zaslepiti, da so nazadnje delali, kar so sami hoteli. Zveza narodov je bila ideal Wilsonov in on je bil v ta svoj ideal tako zaljubljen, da je pozabil na vse drugo. Njegov ideal je padel v vodo in Wilson za njim. Mož ni bil kos rafinirani zvitosti Lahov, Francozov in Angležev in danes je pozabljen — je samo še advokat in krivica živi dalje in narodi se sovražijo hujše, kakor kdaj.

In zopet prihaja iz Amerike nova ideja. Harding hoče, da se narodi razorožijo. V kratkem bo sklicana seja, na katero bodo povabljeni ministrski predstavniki vseh. Francija je zato, tudi Italija je sporočila, da se bode priključila mnenju Hardinga. Toda Anglija ni brezpogojno za to, najmanj seveda pa angleške kolonije.

Francija je dobila po vojni vse ozemlje, kjer prebivajo Francozi in še lepo število Nemcev. Italija ima pod

svojim okriljem zbrane vse Italijane in zraven pa še mnogo, mnogo našega naroda. Je umevno, da bi ti dve državi sedaj imele rade mir, da bi nju nobeden ne motil pri tem, kaj da bosta delali z narodi, ki sta jih oropali, da bi nihče ne tirjal nazaj ono, kar po vseh pravicah ne spada njima. Obe državi dobro vesta, da sta obdani od močnih sosedov, ki bodo nekega dne tirjali nazaj, da bi bilo Italiji ljubo, da bi ne bilo več vojaštva, da bi tako na večno obdržala naše kraje.

Anglija bi imela v Evropi rada mir, Evropa naj se razoroži, zato je Anglija. Toda Anglija ni za to, da se razoroži cel svet, njena glavna pažnja je obrnjena na Tih ocean. Tam je blizu Indija, tam se nahaja Avstralija in ne daleč od tod južna Afrika.

Japonska je danes zaveznica Anglije, bo tudi najbrž ostala tako dolgo, da se bode Angliji posrečilo odvrti interese Japonske od interesov, ki jih zasleduje v tem delu sveta Anglija. Zveza z Japonsko bo podaljšana pod pogojem, da dobi Japonska proste roke v Sibiriji. Toda Japonska ima svoje interese tudi drugod in ti interesi postajajo vedno bolj pereči. Prebivalstvo Japonske se širi neznansko hitro. Veliko ljudi se mora vsako leto izseliti, ker ne najde doma kruha. In to je najbolj nevarna točka. Teh japonskih izseljencev se brani Amerika krčevito, angleške kolonije kakor Avstralija in južna Afrika so znale dosedaj preprečiti vsako priselitev Japoncev. To sovraštvo do Japoncev ne izvira toliko iz plemenskih ozirov, temveč v prvi vrsti iz gospodarskih ozirov.

Številni japonski priseljenci znajo vreči celo gospodarstvo angleških kolonij iz tira in s tem naravnost uničiti belo plemo. Proti takim katastrofam more uspešno delovati le oborožena sila. In Angleži hočejo to silo obdržati. Že danes pravijo, da hočejo imeti pristo roko.

Svetovni problem je tako zamotan, da ne verjamemo, da bi Harding s svojim načrtom uspel. Podlegel je svoj čas Wilson in podlegel bo Harding, kljub temu, da mu poje sedaj vse veliko časopisje slavo, tudi Wilsona so hvalili, danes ga nihče več ne omeni.

ITALIJA.

Laška pogajanja z Nemčijo radi vojne odškodnine.

Laška vlada se hoče pogajati z Nemčijo, da bi Nemčija poplačala Italiji vojno odškodnino z stvarnimi dobavami. Italija bi rada, da bi njej Nemčija elektrizirala njene železnice, izgradila morske luke, posušila moč-

virja in pomagala Italiji, da bi ona moderno uredila njene premožokope.

RUSIJA.

Lakota in kolera.

Poročali smo, da je radi velike suše vsahnilo žito na polju ter da preti velikemu delu Rusije strašna lakota. Po najnovejših poročilih, ki prihajajo iz Rusije je položaj ruskega ljudstva naravnost obupen. Ne samo suša je uničila velik del žetve, prišla je še nova nesreča. Kobilice so se pojavile v nekaterih krajih v takih množinah, da uničujejo vse kar je na polju.

Boljševiki bežijo iz ogroženih pokrajin. Zraven pa se je začela v južni Rusiji strašna kolera. Zdravnikov ni, inteligence tudi ne, vsi so bežali ali bili po boljševikih ubiti, ker so smatrali vso inteligenco za buržuje. Dejanja boljševikov se strašno maščujejo.

V zvezi s temi nesrečami pa raste draginja živežnih potrebščin. Funt kruha je stal še pred par dnevi 2700 rubljev, danes stane 4000 rubljev. Sladkor je poskočil od 20.000 na 30.000 rubljev funt. Krompir od 1200 rubljev na 1800 rubljev za funt.

Znani ruski pisatelj Maksim Gorki se je obrnil na predsednika češkoslovaške republike Masaryka in ga prosil v imenu človeštva za pomoč v strašni nesreči, katera je zadelo rusko ljudstvo. Ravnotako se je obrnil na največjega živečega nemškega pisatelja Gerharda Hauptmanna, da naj tudi on pomaga olajšati lakoto in razsajajoče kužne bolezni.

Uboga Rusija, ubogi Slovani.

ŠLEZIJA.

Poljska zmaga. — Delitev Šlezije.

Poljska vstaja je imela popoln uspeh. Poljaki bodo dosegli kar so hoteli. Ljudsko glasovanje je svojčas izpadlo tako, da je bila velika večina oddanih glasov za Nemčijo. Po tem glasovanju bi morala pripasti Šlezija Nemčiji, kakor je pripadla Koroška Avstriji. Koroško je dobila Avstrija in Slovenija je mirna, Jugoslavija molči. Toda Poljaki niso ne Slovenci, ne Jugoslovani, Poljaki si enostavno niso pustili vzeti krivičnem ljudskem glasovanju poljsko zemljo.

Lepega dne so se dvignili, vstali so proti Nemčiji, vzeli so v roke puške in bombe in rešili svojo zemljo. Slovenski listi so tedaj v svojem hlapčevskem duhu pisali, da Poljakom vstaja pač ničesar ne bo pomagala. Nam se je pri tej pisavi slovenskih listov zdelo, kakor da bi trepetale slovenskim zajčkom hlače pri sami misli na kako vstajo. In da na tihem zagovarjajo slovensko sramoto in zakrijejo strah pred puškami in bombami, pa so pisali: saj ne bo nič pomagalo.

Toda pomagalo je in pošteno je pomagalo. Junaštvo vedno pomaga; junaštvo ima vedno uspehe na svoji strani. Danes je popolnoma gotova

stvar, da bode Šlezija deljena, da dobi Poljaki poljski del Šlezije.

Velesile Francija, Anglija in Italija so si edini v tem, da dobijo Poljaki poljski del Šlezije. Edino v tem si še niso edine, kje naj pojde meja. Angleži in Italijani so napravili svojo mejo. Francozi tudi svojo in Korfantyja tudi. Želje Francije in Korfantyja se skoraj strinjajo. Ni dvoma, da se bodo velesile kmalu zjedinišle za skupno mejo.

Nemčija se hoče po znani svoji navadi upirati na vse mogoče načine. Toda ne bode njej pomagalo ničesar. V nedeljo je poslala Francija Nemčiji strog ukaz, da mora Nemčija mirovati in vse storiti kar zahteva antanta. Zaradi tega francoskega ukaza so Nemci popolnoma zmedeni in zatrujejo svojo nedolžnost. Mi poznamo Nemce prav dobro. Najbolje pa jih je pogodil v svojem govoru francoski general Gratiers pri pogrebu francoskega generala Montalegre, ki je bil v Šleziji od Nemcev ustreljen. Gratiers je rekel: »Vojaki, jaz upam, da bode ta negostoljubni kraj kmalu zapustili, do tega pa ostane vojaki, vredni vojakov Francije tudi med surovimi bestijami, med katerimi morate sedaj živeti. Nemec, vedno bojazljiv in zahrbtnen ko ima strah, pa surov in divji kadar ima moč, je stisnil divjemu morilcu orožje v roko. Ta nemška rasa je opustošila Belgijo in severno Francijo, je bombardirala neoborožena mesta, morila žene in otroke ter potapljala bolniške ladje.«

Da, taki so Nemci, kakor jih je naslikal Grabiers.

Naši Korošci trpijo pod Nemci neizmerno. Toda Slovenci nismo Poljaki, in to je naša sramota.

OGRSKA.

Odstop zapadne Ogrske Avstriji.

Ogrska ima težke dneve. Po mirovni pogodbi mora odstopiti zapadni del države, ki je naseljen večinoma z Nemci Avstriji. Ogrska o tem odstopu ni hotela do sedaj ničesar slišati. Sedaj pa je stopil sklenjeni mir v veljavo in antanta zahteva, da mora Ogrska storiti kar zahtevajo sklepi miru. In Ogrska se še obotavlja in noče in noče. Spretni in navihani kakor so Madjari znajo celo zadevo lepo zavlačevati. Morebiti se jim posreči, morebiti tudi ne.

Vse države pač delajo kakor vedo in znajo, da si pomagajo. In antanta posluša enkrat tega enkrat drugega. Samo »državotvorna« jugoslovanska diplomacija dobiva eno kloboto za drugo. Toda to samo mimogrede.

In Madjari so prišli sedaj na misel, da je treba antanto opozoriti na to, da bode odstop zapadne Ogrske Avstriji, antanti še škodoval. Ker, takó pravijo Madjari, Avstrija se bode čisto gotovo priključila Nemčiji in Nemčija bode potem z zapadno Ogrsko večja, kar gotovo ne bode v prid antanti.

Čas bode prinesel tudi to novico, so li zmagali Madjari ali pa so morali odstopiti, kar zahteva mirovna pogodba.

GRŠKO-TURŠKA VOJNA.

Grki napredujejo in iščejo zaveznikov.

Po najnovejših poročilih, ki prihajajo iz bojnega polja v Mali Aziji, se da posneti, da so začeli Grki z ofenzivo ter da srečno napredujejo. Koliko da so te vesti resnične ne vemo, tako pri grških kakor pri turških vesteh je skrajna previdnost na mestu. Bogve kaj ne častijo resnico, ne eni ne drugi. Na drugi strani pa poročajo, da išče Grčija zaveznikov, ki bi njej pomagali, da bi Turki ne prišli predaleč. Obrnila se je na Romunijo in Jugoslavijo. Jugoslaviji je baje obljubila Solun in pomoč proti Bolgariji, Romunom pa, da jih bode podpirala v vprašanju Dobrudže. Nam se zdi, da če enemu dobro gre, da ne išče premoči. In Grki poročajo, da njim gre dobro. Toda rekli smo že, da je treba čitati vse vesti, ki prihajajo iz Grčije in Turčije s skrajno previdnostjo.

VIPAJSKI.

Iz berila za odrasle.

Ženska je udar božji. Taki norci še niso minuli, ki se samo trudijo, da bi njih naslovi daljše in boljše se glasili in daleč na okrog čuli.

Prešič je s rilcem ril po svinjaku in v ednomer krulil: »O svet, kako si grd.«

Orel je pa plaval visoko v višavah in je svoje občutke zamogel izraziti s vzklikom: »O svet, kako si lep.«

»Solnce, zakaj si ob zatonu tako rudeče?«

»Sem se zjezilo, ker na zemlji zelo malo dobrega je videt bilo.«

Kdor misli naprej in pogleda tudi nazaj, ta bo dobil odgovor za marsikateri: »zakaj.«

Le kdor se potaplja in globoko misli, ta bo prišel morju in ljubezni do dna.

Sever, ki ima dolge noči in večni led, zatorej ni imel moči, da bi mogel kako vero oživet, a tam kjer najbolj bujna in čarobna je narava, rodila se marsikatera vera, ki je bila manj ali več časa edina ta prava.

Ljudje bi toliko ne molili in verovali, če bi se hudiča in pekla ne bali.

Človek živi, mora delati in umreti, da zamorejo oni, ki so prišli in še pridejo za njim živeti in boljše bodočnost zreti.

Ona vest ni še slaba, ki nas ako hočemo kaj nepoštenega izvršiti še pravočasno in prav pošteno ozmerja: »Kaj pa misliš, o ti baraba.«

Vsak nam obeta šele takrat do brot, kadar bo on postal gospod.

Slovenija.

Smrdljiva zadeva.

Ljubljana, dne 21. julija 1921.

Ministrstvo za šume in tude je dovolilo, da sme Trboveljska premogokopna družba zvišati cene premogu za 12 odstotkov, in sicer veljavno od 1. junija nazaj.

Naše dnevno časopisje ta povišek cen premogu niti omenilo ni, mogoče pa je tudi, da ga nalašč ni hotelo omeniti. Mi smo že pač tako daleč, da je pri nas vse mogoče.

Trboveljska družba ima v naši javnosti brez dvoma slabo ime in malo zaupanja. Bili so časi, ko je Trboveljska družba jako razburjala naše javno življenje. Se ni dolgo tega. Nedvomno je, da je trboveljski premog za naše narodno gospodarstvo ogromnega pomena. Najbolj pa v časih, ko je nam zaradi velike valutne difference zaprta dobava premoga iz inozemstva onemogočena. Toda namesto da bi se izrabilo pri nas tak blagoslov in srečo celega naroda, se godi to ravno narobe in je postala Trboveljska premogokopna družba faktor, ki duši narodno gospodarstvo in zavira z vsemi mogočimi ovirami prehod v redno gospodarsko stanje.

Trboveljska premogokopna družba ni samo povsem kapitalistična družba v pravem pomenu besede, temveč je ona tudi družba, ki je s svojim mišljenjem in delovanjem direktno sovražna našemu narodu in naši državi. Priznati moramo, da so voditelji te družbe jako zmožni ljudje ter da se jim je s časom posrečilo spraviti vse kar leze in gre pod svoj klobuk. Izpočetka po preobratu so bili voditelji Trboveljske premogokopne družbe skrajno ljubeznivi in ponižni. Takoj ko so spoznali, da naši politični poverjeniki niso imeli niti najmanjšega pojma o kakem narodnem gospodarstvu, so postajali od meseca do meseca bolj drzni in so sčasoma enostavno diktirali svojo voljo. Seveda moramo v svojo žalost tudi priznati, da se jim je posrečilo dobiti na svojo stran visokega uradnika, ki je bil ravno v tej stroki edino merodajen in je tudi informiral vlado tako, kakor je bilo to Trboveljski družbi prav. Ni še dolgo tega, kar se je naše časopisje bavilo javno s tem gospodom. Bile so menda preiskave in moralo se je precej nekaj dognati, kajti vzeli so temu čednemu visokemu uradniku nadzorstvo nad Trboveljsko premogokopno družbo in sploh merodajno besedo pri premogovnih zadevah.

Trboveljska premogokopna družba se zaradi tega seveda čisto nič ni poboljšala, ona je bila v svojih vodah, zaznala je, da se da pri nas z denarjem marsikaj doseči. In dosegla je.

Čudno se nam zdi, da je zadnje čase naše časopisje popolnoma umolknilo. Osobito se nam zdi čudno, da je ustavil boj proti Trboveljski premogokopni družbi „Slovenski Narod“, oziroma njegov poročevalec. Slišijo se razne govorice, da so posetili poročevalca gospodje od Trboveljske družbe, kakor tudi neki upravni svetnik. Ne moremo verjeti tem govoricam, toda čudno se nam le zdi, da je ustavil „Slovenski Narod“ svoj boj proti Trb. premogokopni družbi ravno sedaj, ko bi bil ta boj ravno najbolj potreben.

Teror. Prejeli smo: Dandanes se mnogo govori o terorju. So, ki trdijo, da je zavladal teror v Sečeli, drugi pa zopet pravijo, da to ni res. Gotovo imajo prvi prav. Teror se je vpeljal pri nas že ob početku obstoja naše države s tem, da se niso takoj razveljavili vsi od avstrijskih teroristov skovani zakoni, katerih namen očitno ni drugi kakor ta, da se z njimi ljudstvo bega in šikanira. Če prečitaš oni oddelek kazenskega zakona bivše Avstrije, te izrazito policijske države, ki govori o prestopkih in pregreških, uvidiš takoj, da je hotela država na vsak način imeti svoje žrtve. In ti zakoni so še danes pri nas v polni veljavi. Avstrija je imela mnogo žandarjev, ki so imeli nalog poizvedovati po pregreških in prestopkih in le-te, naj so bile še tako malenkostni, oblasti javiti. In

mi imamo v to svrlo še veliko več žandarjev kot jih je imela Avstrija; postaje, ki so imele preje 2 do 3 žandarja jih imajo danes 5 do 6 in v mnogih krajih, ki preje ni bilo žandarjev jih je danes po 2 do 3. Mi vemo, da so ljudje država in da si dobri ljudje malenkostne pregreške za prestopke radi odpustčajo, kar je tudi njih krščanska dolžnost. Da bi ljudi kedo nadzoroval, je tedaj čisto nepotrebno in proti njih lastni volji. Tisto malo število hudodelcev, ki se sem in tja pojavijo pa tudi ne opravičuje vzdrževanje cele armade žandarjev. Za izsleditev in aretacijo takih ljudi so se izkazali še vedno detektivi kot najsposobnejši, tako da se mora reči, da en detektiv lahko sto žandarjev nadomesti. Kar se tiče malenkostnih pregreškov in prestopkov je itak vsakemu, ki se čuti po njih oškodovan prosto, da javi sam stvar pri oblastvi in ni potreba zato nikakega žandarja, policaja in državnega pravdnika. Dežela je danes v pravem pomenu besede z žandari preplavljena.

Slovenjgrader. Vsled nastalih razmer se išče za Slovenjgrader advokat, poštenega in odkritosrčnega značaja. Pogoji so: dober jurist, resnicoljubnost in »nobeden denuncijant«. Klijentela je zasigurana.

Slovenjgrader. (Nerazsodnost ali denuncijantstvo.) Vedno bolj se množijo po časnikih pamfleti, odkar so se naselili pri nas nekateri tuji elementi čudnega značaja. Pred takimi obrekovalci ni varna nobena oseba, noben stan. V »Novi Dobi« z dne 14. julija t. l. očita nek dopisun nekaterim javnim nameščencem in privatnim osebam, da se niso udeležili družabnega večera dne 9. t. m. Ali so dopisniku znane gmotne razmere vsacega, da mu je možno ljudi na ta način obsojati? Ali misli dotični gospod s tem povzdigniti avtoriteto javnih nameščencev? S svojim dopisom je dopisnik dokazal, da so mu tukajšnje razmere jako malo znane. To je neka vrsta terorja in s terorjem se ne opravi nič. Taki teroristi, ki znajo le razdirati, spadajo pač bolj kam doli v Albanijo, kakor pa tu sem v civilizirane kraje. Dopisnik si naj zapomni: »Slab tak ptič, ki blati svoje lastno gnezdo.«

Ptuj. Že opetovano se je poudarjalo, da se našim državljanom dela precejšnje sitnosti, kadar hočejo potovati v Nemško Avstrijo. Naše oblasti so napram Nemcem sila kulantne, dokaz, da je veliko število Nemcev prišlo iz Nemške Avstrije, da si pri nas zopet nekoliko opomorejo in nam odvzamejo še tistih par borih stanovanj, ki so na razpolago. Kakor rečeno, naše oblasti ne delajo Nemcem prav nikakih sitnosti, ne, prav rade volje dajo dovoljenje za prihod v Jugoslavijo celo nemškim buršakom, članom vseh mogočih obrambnih nemških društev in takl, ki so se prijavili kot graški meščani. Kaj je njih delo pri nas, si lahko mislimo. Nedavno se je pa hotel nek Slovenec peljati v Nemško Avstrijo. Odotne prizadete oblasti so se obrnile pa na g. Krakerja, veletrgovca, po informacije, glede kvalifikacije, narodne namreč, prosilca. Le-ta g. Kraker menda ni ugodno poročal, ker je moral naš zastopnik v Gradcu intervenirati, da so prosilcu nemške oblasti dovolile potovanje. Vprašamo pa naše oblasti, če vedo, da je g. Kraker konfident Nemške Avstrije, tisti Kraker, ki je obogatel ob jugoslovanskih groših, ki danes trguje z jugoslovanskim denarjem, svoje kapitalije pa najbrže nalaga v inozemstvu?

Hrastnik. 26. junja t. l. se je vršil v Trbovljah občni zbor bolniške blagajne. Na dnevnem redu je bila naredba g. ministra socialne oskrbe dr. V. Kukovca, po kateri naj bi odbitke pri plačah rudniških delavcev zvišali za 100 odstotkov. — V tem slučaju so prizadeti celo akordni delavci, ki vendar zaslužijo 70 do 90 kron dnevno. Takorekoč na smrt ob-

sojeni so zunanji delavci, s tisto pičlo minimalno plačo, to je 35 kron dnevno. Če bo šlo tako naprej, bo naša skromna plača komaj zadostovala različnim odbitkom, tako n. pr. za bolniško blagajno, bratovsko skladnico itd. Proti že omenjeni naredbi odločno protestiramo ter zahtevamo, da se ista ukine. Skrajni čas pa je že, da se nam plače izboljšajo in sicer brezpogojno zahtevamo izenačenje plač plačam rudarjev pri državnih rudnikih, kar se nam je že itak obljubilo, a storilo pa še do danes ničesar.

Iz Sevnice. V nedeljo 10. t. m. so imeli socialni demokrati shod na tukajšnjem trgu. Vzrok tega shoda je bil samo neki ruski general, ki je v tukajšno kopitno tovarno od vlade poslan. Govornik je prišel prepozno na mesto, ker so morali soc. demokrati poprej izračunati, koliko da bode ta pojedel delavcem plače v tovarni. Tukajšnji kaplan ni vede, da bodo soc. dem. tako pozno vstali, in se ni oziral na to, da imajo šele ob 8. uri shod napovedan, zato je, kakor se je govornik izrazil maša prehitro minila, ter so ljudje večinoma odšli, in je moral govornik še kljub temu, da je pozno prišel, precej časa čakati, da se je množica radovednih poslušalcev zbrala. Zato je govornik s prvimi besedami oštel kaplana, da je maša prehitro minila, dalje pa je povedal, da ta ruski general ni sposoben za službo v tovarni, na koncu pa je še oštel svoje sodruge, da so neumni volički, ki ne znajo drugega kot preveč delati, hoditi v cerkev in v krčmo, tako da še svoje članarine ne morejo plačevati. Ako bi se bil v tovarni nastavljen »švob«, gotovo bi si bili soc. demokr. ta shod prihranili. Živela Internacionala.

Tedenske novice.

Vsem, ki iščejo ali oddajajo stanovanje. Z novo stanovanjsko naredbo in z dodatnim pravilnikom se uvaja glede stanovanj popolnoma nov postopek. Poverjeništvu za socialno skrb kot tako nima v bodoče s stanovanjskim vprašanjem prav nič več opraviti. V prvi instanci izdaja stanovanjske odloke stanovanjska oblast po zaslšanju stanovanjskega sosveta. V drugi instanci pa razsoja o vseh stanovanjskih zadevah končno veljavno poseben senat, ki obstoji iz enega zastopnika deželne vlade, enega sodnika in enega konceptnega uradnika mestnega magistrata. Senat razsoja na podlagi predloga stanovanjske oblasti, ki temelji na ustni razpravi, zaslšanju priči itd. pri prvi instanci. Z ozirom na nov postopek v stanovanjskih zadevah so intervencije pri posrednih funkcijah poverj. za soc. skrb ali pri komurkoli pri deželnih vladi brez uspeha in ne morejo imeti prav nikakega vpliva na potek in odločitev stanovanjskega vprašanja in to tem manj, ker se imata tako prva kot druga stanovanjska oblast točno ravnati po jasno določenih zakonskih predpisih. Vsakomur, ki ga interese stanovanjsko vprašanje, svetujemo, da si kupi novo stanovanjsko naredbo in pravilnik, ki sta izšla tudi v ponatisku.

Promet z inozemstvom. Med našo kraljevino in Nemčijo se ni vzpostavil promet z direktnimi tovornimi listi. Doslej je ta promet vzpostavljen samo z Italijo, Avstrijo in Češkoslovaško, dočim z vsemi drugimi, tudi z Reko, ni dovoljen.

Zaplenjeni 1000 dinarski falzifikati. Firma Stacul v Ljubljani je oddala Narodni banki falzificiranih 1000 dinarskih bankovcev, katerega je zamenjal pri Staculu Atil Sadibašić. Sadibašić je na policijskem ravnanstvu povedal, da je bankovec zamenjal pri nekem Sarajevčanu, ki je dobil bankovec pri nekem ljubljanskem trgovcu, kateremu je prodal več ženskih torbic.

Svetovne zaloge zlata. Po statistični sestavi Sira Roberta Hornea se nahaja zlata preračunana v vrednost funtov šterlingov: v Angliji 155.051.000, v Zedinjenih državah 652.406.000, v Franciji 141.621.000, na Japonskem 131.204 milijonov, v Italiji 41.198.000, v Nemčiji 53.541.000. (1 funt šterling je danes 570 jugoslovanskih kron.

Žetev v Vojvodini. Iz Zagreba se poroča, da prihajajo iz nekaterih krajev Vojvodine poročila o uspehu žetve in mlačve. V Sekiču in okolici pride na oral 10 in pol metrskega stota, pšenice ponekod celo 16 stotov. Pšenica je jako dobre kvalitete in zelo težka. Slaba poročila prihajajo seveda iz onih krajev, kjer je toča potolkla.

Padanje cen v Italiji se še vedno nadaljuje: K padanju je v veliki meri pripomoglo vzdržnost konzuma. Mnogovrstno blago se je v zadnjem času znižalo v ceni za 30 odstotkov in še več.

Velikanski nalivi v Bosni. 17. t. m. se je nad Zenico utrgal oblak in je vsled tega nastal velikanski naliv. Padala je tudi toča. Vas Raspotočje je pod vodo. Vsi poljski pridelki so popolnoma uničeni. Škoda je velikanska.

Slučaj kolere v Zgornji Šiški. V ponedeljek popoldne okoli pol 2. ure se je javilo policiji, da se je v Zgornji Šiški št. 62 zastrupila cela družina Čebuljeva. Čebulj, žel. čuvaj — njegov oče je poljski čuvaj — ima ženo in dva otroka. Po kosilu je postalo naenkrat vsem slabo, počeli so bruhati in klicali so sosedo na pomoč. Na poziv je šel takoj v Šiško dr. Hoegler, ki je preiskal obolele in dognal, da gre za slučaj kolere. Odvedli so celo družino z rešilnim vozom v bolnico. Starejša hčerka je popolnoma brez zavestna, ostali pa so sicer pri zavesti, vendar pa jako slabi. Za enkrat je konstatiral dr. Hoegler, da so oboleli za takozvano „Cholera nostras“, to je kolera, ki se precej razlikuje od azijske kolere, vendar pa je tudi opasna in zahteva lahko, če se razpase, mnogo žrtev.

Svoji materi je grozil s smrtjo slaboglasni postopač Adolf Dražil. Nepridiprav je prišel 26. junija iz šestmesečnega zapore. Dražil se je klatil po Ljubljani brez posla in kradel, ker mu pošteno delo ni dišalo. Na svojo mater je bil jezen. Dne 19. t. m. se je pridružil neki ženski in ji rekel: „Če boste kaj videli moje mater, povejte ji, naj me počaka pred Mestnim domom, ker jo bom usmrtil, če jo bom kje dobil, na to bom pa še sebel!“ — Policija je to izvedela in je že 19. t. m. Dražila zopet zaprla. Dražil je že enkrat 5 mesecev sedel, ker je svojo mater pretepel.

Roparski napad v ljubljanski okolici. Ko se je gospa Frančiška Vode peljala iz Ljubljane v Podgorico domov, sta jo na cesti napadla dva moška. Eden ji je nastavil revolver in zaklical: „Denar sem, če ne te ustrelim!“ Vodetova mu je izročila ročno torbico z vsebino 200 kron denarja, na kar sta roparja pobegnila.

Neznan ponesrečenec na železniški progi. Nedeljski večerni gorenjski vlak je povozil na progi Vižmarje — Medno nekega moškega, o katerem se še ni dognalo, kdo da je. Povsem nepoznane in nepojasnjene so še tudi vse ostale podrobnosti. Ne vedo namreč, ali se je pripetila nesreča ali je morda izvršil neznanec samomor. Ponesrečenca so našli na progi in sicer tako razmesarjenega, da se po truplu absolutno ne da dognati identiteta. Po elegantni obleki in finem klobuku sodijo, da je moral biti iz boljših krogov.

Usoden padec z drevesa. Osemletni učenec ljudske šole Maks Korazija je splezal v soboto na neko drevo v Kurilniški ulici v Mariboru. Pri tem je padel z drevesa in si zlomil levo nogo nad kolonom.

Velika železniška nesreča. 11. t. m. dopoldne se je pred kolodvorom v Cupriji dogodila velika nesreča. Vlak, ki je vozil na kolodvor, je trčil v vlak, ki je stal na tiru. Dvajset železniških voz je razbitih in veliko oseb ranjenih. Strojevodja je izgubil oboje nogi.

Mina ubila dva pastirja. Pastirji iz Kustošije pri Zagrebu so našli pretečeni teden na vojaškem vežbalšču ročno granato, katero so skušali razdeljati. Nenadoma je granata eksplodirala ter dva pastirja ubila, enega pa smrtnonevarno ranila. Domneva se, da je bila granata tamkaj pozabljena o priliki večbe z ostrimi naboji, ki se je te dni vršila.

Pod vlak je padel. Občinski sluga Majer iz Kandije pri Novem mestu je na povratku z gasilne slavnosti 3. t. m. v Metliki, stopil v Kandiji iz vlaka šele v trenutku, ko se je ta zopet začel premikati. Pri tem mu je spodrsnilo in je padel tako nesrečno, da je prišel pod vlak, ki mu je popolnoma zmikal eno nogo. Ponesrečenca so prepeljali takoj v bolnico, kjer so mu morali razmesarjeno nogo odrezati.

Eksplodacija v Dunajskem Novem mestu. Skladišče municije v Wöllersdorfu pri Dunajskem Novem mestu je 7. t. m. zjutraj zletelo v zrak. Bilo je napolnjeno z minami in tudi na kolodvoru pred skladiščem je bilo pet vagonov, naloženih z minami in name-njenih na Poljsko. Eksplodacija je povzročila atentat. Človeških žrtev ni, stvarna škoda je zelo velika.

Prijeti norec. Iz zavoda za umobolne je pobegnil te dni neki umobolni. Poltelja ga je prišla na Dolenjski cesti. Ko so ga z izvoščekom peljali po Dolenjski cesti nazaj v zavod, je pričel kričati in je splašil konja. Z največjo težavo so zabranili, da voz ni zdrčal v Gruberjev kanal.

Mutast gost. V neko ljubljansko restavracijo je prišel resen in tih gospod. Skočni natak je hitel h gostu in ga začel izpraševati o njegovih željah. Gost je bil mutast. Dajal je samo znamenja z rokami. Natakar mu je prinesel jedilni list in mutasti gost mu je začel po vrsti kazati, kaj potrebuje gladi gostov žledec. Naročil si je tudi piva. Po končanem obedu pa je mutasti gost lepo na tihem izginil. Mutasti gost je napravil za 100 K zapitka.

Zanimiva zgodba pred mariborskim sodiščem. Te dni je imelo mariborsko okrajno sodišče opravka z zanimivim rodbinskim romanom, ki se je odigral v dravski dolini. Neki vdovec se je pred par leti poročil z mladim dekletom, s katerim je imel 2, s prvo ženo pa 4 otroke. Spomladi se je njegova žena seznanila z nekim 17 letnim mladencem, s katerim je sklenila intimno razmerje. Posledica je bila, da se je hotela svojega moža iznebiti. Napisala si je sama pismo, v katerem so jo vabili starši na obisk in ga pokazala možu. Določeno nedeljo sta se oba zakonca odpravila na pot preko Drave. Na približno 30 metrov visoki skali, ki se spušča blizu Rus strmo proti Dravi, je žena zagledala cvetlice in prosila moža, naj jih natrga. Mož je, nič hudega sluteč, to tudi hotel storiti. Ko pa je šel po robu, ga je žena nenadoma pahnila v prepad. Mož je padel sicer v vodo, vendar pa so ga po hudem naporu rešili. Orožniki so ženo, ki je bila še tako predrzna, da je hotela moža, potom ko so ga rešili, še objeti, takoj aretirali in se je vršila te dni razprava. Tu pa se je mož svoje žene usmili in preklical svojo prvotno izpoved, da ga je pahnila žena v prepad, nakar jo je sodišče oprostilo.

Pokvarjena mladina. Iz gimnazije je bil izključen neki 17 letni fant, kateri je te dni ranil z nožem neko gospo, ki ga je stavila na odgovor, ker je pretepel njeno hčer. Gospo je zabodel v vrat in zapustil. — Kodeljevemu pastirju Gabrijelu Tralju je ukradel neki mlad deček suknjič.

Strašna slika. Zagrebška policija prireja dnevno racije na sumljive elemente. Pri neki nedavno izvršeni raciji je bilo aretiranih 16 žensk, ki so se bavile s tajno prostitucijo. Zdravnik je konstatiral, da je od teh 16 žensk, 12 spolno bolnih.

Defraudant iz Češkoslovaške v Ljubljani aretiran. Češkoslovaški poštni asistent Francišek Roth v Hrubevem je poneveril 28.000 češkoslovaških kron uradnega denarja, katerega bi bil moral izplačati strankam. Občina Medlava je pa urgirala, ker pošta ni izplačala 1600 kron. Roth je uvidel, da so mu postala tla prevročja in je pobegnil na Dunaj, kjer si je izposloval ponarejeno domovnico. Z Dunaja se je peljal po železnici do Ehrenhausna, od tam je šel peš čez mejo v Jugoslavijo. Iz Maribora se je odpeljal v Zagreb, iz Zagreba pa v Ljubljano, kjer ga je v Zvezdi aretiral detektiv gospod Podobnik. Na kriminalnem oddelku II je Roth priznal, kar je storil.

Posebne vrste tatvine. Pri Šiški je bil zasačen Alojzij S., ko je vozil gnoj s tuje njive na svoj vrt. — Trgovcu Francu Šuštarju je bil ukraden zadnji del trenskega voza. — Ovaden je bil neki 9 letni fantiček, ker je ruval na tuji njivi korenje — za zajčke.

Gost, ki krade vilice. V prvovrstno zagrebško restavracijo »Nova Pivana« je prišel neki lepo oblečen gospod, ki so ga zasačili, ko je ravno spravljal nože in vilice v svoj žep. Ko je videl, da so ga zapazili, je skušal pobegniti, kar se mu pa ni posrečilo. Pri njem so našli v žepih 11 vilic, 11 nožev in več žlic, ki jih je seveda moral vrniti in oditi v zapore, kjer bo tudi brez njih jedel.

Letoviščarji in tatovi. Kakor znano, je letna sezona za trgovce najslabša, zato pa je ugodnejša za tatove. V Zagrebu se dan na dan dogajajo vlomi v stanovanja, ki so vsled tega, ker so ljudje odšli na letovišča, ostala brez varuhov. Tatovi odneso vse, kar jim pride pod roko. Policija, ki se ji dozda, še ni posrečilo prijeti te predrzne ljudi, je mnenja, da gre za dobro organizirano tatinsko družbo.

Socijalno in gospodarsko gibanje.

Konec stavke topilniškega delavstva v Hočah.

Uspeh Nar. Soc. Zveze. — Obratno ravnanje Južne železnice v Ljubljani na strani nemških kapitalistov.

Maribor, 19. julija. Danes se je končala stavka delavstva tovarne za impregniranje lesa v Hočah pri Mariboru, ki je last komanditne družbe Rütgers na Dunaju. Delo je bilo ustavljeno 6. t. m., ker ni moglo priti do sporazuma med ravnateljstvom tovarne in delavstvom, ki je organizirano v Narodno-socijalni zvezi. Na današnji razpravi, ki se je vršila v Hočah pod vodstvom zastopnika poverjenišva za socijalno skrbstvo dr. Mraka v navzočnosti ravnatelja tovarne Schieberja, nadalje zastopnika zveze industrijev dr. Pavlina in zastopnika Nar. soc. zveze poslanca Brandnerja z deputacijo delavstva je bil dosežen sporazum, na podlagi katerega se zvišajo mezde dninarjem in profesoristom za 40 odstotkov, akordnim delavcem pa za 30 odstotkov. Nove mezde veljajo za nazaj od 15. junija naprej. Poleg tega se zaveže podjetje poravnati diferenco na zavarovalnih bolniških prispevkih od 1. novembra 1920 do 15. februarja 1921. Uspeh, ki ga je dosegla Nar. soc. zveza po energičnem naporu znaša povprečno 70 odstotkov, ako vračunamo k sedanjemu povišku mezd povišanje, ki ga je dosegla N. S. Z. že meseca maja, ko se je pričelo mezdno gibanje topilniškega delavstva. Nar. soc. zveza pa bi dosegla gotovo še večji uspeh, ker so mezde imenovane delavstva priznane zelo nizke, ako bi se obratno ravnanje južne železnice, s katero ima družba Rütgers pogodbo, ne postavilo direktno proti interesom našega delavstva. To se je zgodilo na ta način, da je obratno ravnanje južne železnice tovarno Rütgers proti določilom pogodbe med imenovano tvrdko in južno železnico oprostilo stojnine na železniške vozove, katera bi znašala za 105 vozov (med njimi celo 25 privatnih vozov tvrdke) dnevno 2520 dinarjev ali 10.080 kron. Obratno ravnanje južne železnice, ali ne pozna vsebine pogodbe, ki tudi za slučaj štrajka ne izključuje izpolnjevanje vseh obveznosti napram železnici, ali pa, kar je še bolj verjetno, namenoma daje nemškemu kapitalistom orožje v roke, da lažje vplivajo in pritiskajo na delavstvo. Obratno ravnanje, ki je nekaj dni pred tem hotelo onemogočiti stavko s tem, da je poslalo svoje delavce, da izpraznijo vozove, naj bi raje, predno tako nastopa, primerjalo mezde svojih delavcev, čeprav niso visoke, s še mnogo nižjimi mezdami delavstva tovarne Rütgers, da bi videlo, kako krivično

je braniti nemško kapitalistično podjetje na škodo slovenskega delavstva. Tako bi obratno ravnanje južne železnice s sedežem v Ljubljani ne smelo postopati. To ni antisocijalno, marveč tudi antinaroden čin slovenske gospode na obratnem ravnanju j. ž.

Shod Nar. - soc. stranke na Bledu, ki se je vršil preteklo nedeljo, je pokazal, da je Bled narodno-socijalističen in da pridobiva Nar. socijalna stranka stalno več pristašev. Govorila sta o ustavi tov. posl. Brandner in tov. Fakin, ki je razložil tudi vprašanje potrditve ljubljanskega župana in razkrinkal nesramne demokratske laži o zvezah NSS s klerikalci in komunisti. Za svoja izvajanja sta oba govornika žela hrupno odobravanje. — Po shodu se je vršila ljudska veselica izobraževalnega društva „Bratstvo“, na kateri se je ob zvokih tamburaškega zbora razvila živahna zabava, ki je trajala pozno v noč.

Shod NSS na Jesenicah, ki se je vršil preteklo nedeljo na trgu pred kolodvorom je sijajno uspel. Kot glavni referent je nastopil posl. tov. Brandner, ki je točno podal številnemu občinstvu vse vzroke, ki so prisilili narodno - socijalistična poslana glasovati proti vladnemu ustavnemu predlogu, če sta hotela ostati osebno in politično poštena ter zvesta načelom NSS. Za njim je govoril tov. Fakin, ki je v kratkih besedah očrtal osnovne

napake ustave, ki niso v skladu niti z idejo narodnega edinstva niti socijalne pravičnosti. Nato se je k besedi priglasil neki klerikalec, ki je napadel tov. Brandnerja, ker je ta v svojem govoru ožigosal predčasni odhod klerikalcev iz konstituyente. Dobil je od tov. Brandnerja takoj odgovor v konstataciji, da se predgovornik očitno boji, da bi se klerikalni poslanci, če bi ostali do konca v konstituyente, tudi od viade najbrže pustili kupiti. Kot zadnji je govoril dr. Otokar Rybar, ki je v krasnih izvajanjih pokazal, kako slaba da je ustava in kako škodljivo more ta slaba ustava vplivati baš na rešitev primorskega in koroškega vprašanja. — Nato je bila soglasno od vseh navzočih sprejeta zaupnica narodno - socijalističnim poslancem za njihovo delovanje v konstituyente in glasovanje o ustavi. — Vsi govorniki so želi za svoja izvajanja živalno odobravanje.

Shodi NSS. V nedeljo sta se vršila dobro obiskana shoda v Novem mestu ob 8. uri zjutraj v Narodnem domu, popoldne ob 4. uri pa v Kočevju pri Beljanu. Poročal je posl. tov. Deržič. Na obeh shodih sta bili z navdušenjem sprejeti zaupnici obema našima poslancema. V Novem mestu se je izvolil po shodu novi odbor kraj. org., katere načelnik je tov. R. Ogrinc.

Odgovorni urednik H. Sever.
Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Inseriranje v „Novi

Pravdi“ je najboljši

uspeh za napredek.

Priporočajoč dobro postrežbo, vedno sveže pivo, domača pristna vina in dobro kuhinjo po zelo znižanih cenah, prosim za obilen obisk —

FRANJO STIKLER

Restavracija juž. kolodvor Maribor.

Pnevmatike

za avto in kolesa v vseh demizijah, gumijevih predmetih, vsakovrstne žice za električno napeljavno, elektrotehnični material in vsakovrstne potreščine priporoča po najnižjih cenah 11—15

M. KUŠTRIN
Ljubljana

Dunajska cesta št. 20

Telefon št. 470.

Podružnica: Maribor

Jurčičeva ulica št. 9.

Kdor hoče imeti res s pravimi predvojnimi barvami prepletkano hišo, naj se obrne

Tone Malgaj

13—14

pleskar in ličar

Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 6.

Franc Brumat
Ljubljana
6—12
Vsakovrstno manufakturo
Mestni trg
št. 25, I. n.

Kapital: 20.000.000 kron.

Rezerve okrog 6.000.000 K.

Slovenska eskomptna banka

LJUBLJANA
Šelenburgova ul. 1.

Interesna skupnost s „Hrvatsko eskomptno banko“ in „Srbsko banko“ v Zagrebu.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge - Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut - Eskompt menic, terjatev, faktur - Akreditivi - Borza. 20—5

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani

Marijin trg 8 Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murski Soboti in Doljni Lendavi

obrestuje hranilne vloge
in vloge na tekoči račun

4 1/2 %

čistih brez odbitka rentnega davka.

Ustanovljen septembra 1919. Prometa v lanskem letu nad 128.000.000 K. Neposredno pod državnim nadzorstvom.